Vrienden van het Spoorwegmuseum
Vereniging

Vrienden Dienst - digitaal
Jaargang 5, Nummer: 59

Evenementen

Tot en met 30 oktober	Treinramp in Harmelen
17 mei t/m 27 november	Expeditie Posttrein
Op 2 juni	900 jaar Utrecht (met gratis entree in het Spoorwegmuseum)
23 t/m 25 september	Modeltrein Expo On traXS
22 t/m 30 oktober	Techlab XL
24 december t/m 8 januari 2023	Winterstation

De wielen van de Arend

De wielen van *De Arend* zijn weer terug bij de Museumstoomtram Hoorn-Medemblik. Zoals bekend ondergaat De Arend een “grote beurt” in de werkplaats van de SHM waarbij de ketel een grote beurt kreeg, met name de test op de klinknagels. Tijdens het uitvoeren van die werkzaamheden bleek dat de wielen van de in 1938 gebouwde replica van ’s-lands eerste stoomlocomotief opnieuw moeten worden afgedraaid op het juiste profiel. Deze klus is inmiddels geklaard en op de foto is de terugkomst op 19 april 2022 te zien in Hoorn.
De Arend komt volgens planning op maandag 16 mei terug naar het museum. De dag erop, 17 mei, wordt de loc in aanwezigheid van Lloyd’s opgestookt en warm beproefd. In onze volgende editie berichten wij u nader!

Ondertussen zijn *De Arend* en haar tender weer op hun assen geplaatst en is de ketel koud afgeperst en goedgekeurd. Op dinsdag de 17e moet het vuur weer gaan branden en de ketel onder stoomdruk worden gebracht, zodat de veiligheden kunnen worden afgesteld. Als de machine deze keuring doorstaat is de oude dame weer in staat om in het weekend van 21 en 22 mei te gaan rijden!

Cartoon

Cartoon van Hans Proper

KLM-Urbantrail

Ja, wat verbergt zich hier achter deze zin? Gesponsord door de KLM en uitgevoerd in verschillende steden is er een aantal hardloop parcours door het hele land. In Utrecht was dat op 2de Paasdag.
(Hardlopen is leuk, maakt je fitter en je kunt het altijd en overal doen. Daarom is KLM supporter van running en titelsponsor van de KLM Urban Trail Series. Elke KLM Urban Trail laat lopers gedurende 5 of 10 kilometer kennismaken met de vaak verborgen bezienswaardigheden van een stad. Deelnemers lopen over pleinen en bruggen, door kerken en theaters en langs tal van andere unieke locaties).
Dit keer in Utrecht ook door het Spoorwegmuseum! Nu niet direct een methode voor een snel bezoek aldaar, maar meer de belevenis naderhand van: "Oh, waren wij daar ook?" In ieder geval, vergeleken bij een snelle loop door een kerk, een parcours met ruimte en treinen die zich voor de lopers stilhouden! ☺
Een korte Video is hier te zien.

Kruis Blauwkapel

Ten noordoosten van Utrecht kruisen

Deze constructie is relatief de spoorlijnen Utrecht - Amersfoort en Hilversum – Utrecht Maliebaan elkaar zowel gelijkvloers als ongelijkvloers ter hoogte van knooppunt Blauwkapel. Deze vaste, gelijkvloerse kruising in Blauwkapel is uniek: de bovenleiding is beweegbaar waarbij wisselstellers de bovenleiding in de richting Hilversum – Utrecht Maliebaan op en neer kunnen bewegen. Als er een rijrichting wordt ingesteld gaan de wisselstellers om en door het stangenstelsel zakt de beschermschoen in de rijdraad over de doorgaande rijdraad (Utrecht – Amersfoort) en kan de trein (de pantograaf) kruisen.
De gelijkvloerse kruising is een van de laatste in zijn soort: twee sporen kruisen elkaar op een manier die uniek is in de spoorwereld.

onderhoudsintensief doordat de slijtage hoog is. Reserveonderdelen zijn schaars. Ook voor de buurt levert de kruising relatief veel geluidsoverlast. Vanwege dit intensieve onderhoud is door ProRail besloten om het kruispunt te saneren, inclusief de beweegbare bovenleiding boven dit kruis.
ProRail gaat samen met het Spoorwegmuseum en NS aandacht geven aan het verdwijnen van dit kruis. Vanuit het Spoorwegmuseum werden op 14 mei een aantal symbolische afscheidsritten gereden over het kruis met de Hondekop, de Muizeneus, en de Kameel. Een feestje georganiseerd door ProRail en NS.
Als de werkzaamheden zijn afgesloten verwachten wij te kunnen berichten hoe het geworden is in de nieuwe toestand.

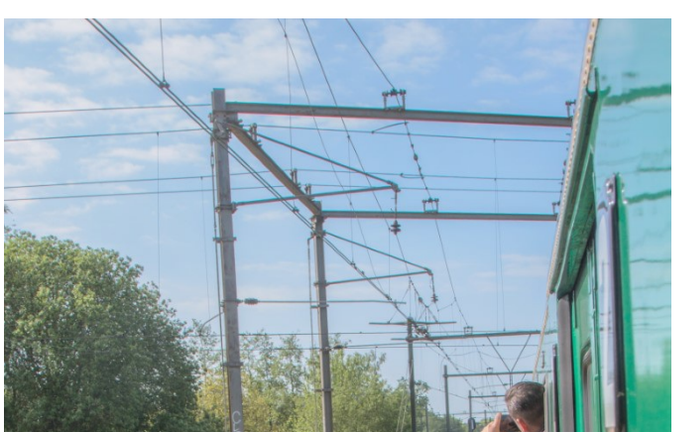

De symbolische afscheidsritten ("Kruistochten") werden uitgevoerd met materieel uit de collectie van het Spoorwegmuseum. Allereerst een tweetal ritten met Hondekop-tweetje 386 gekoppeld met mat’46 vertegenwoordiger tweewagenstel 273. In de middag was het de beurt aan de NS 20, beter bekend onder zijn bijnaam “Kameel”. Bijgaande foto’s tonen het elektrisch stroomlijnmaterieel met de 386 voorop bij de overweg Voordorpsedijk, en wanneer de kruising “genomen wordt”.
Foto's: Peter van Dorp en Martijn Bijvoet.

Postrijtuigen

Voor de expo “Expeditie Posttrein” is er onnoemlijk veel werk verricht door de vrijwilligers. In het kort:

Postrijtuig P7920
Hier het aanbrengen van de deurgrepen en het afstellen van de sloten van de diverse schuifdeuren van het Plan C postrijtuig P7920. In dit rijtuig kunnen straks tijdens de tentoonstelling een aantal postspellen worden gedaan.

Op de foto's: de vrijwilligers Anne en Cuno.

Bouw model Postrijtuig

Al sinds halverwege de 19e eeuw wordt er post vervoerd per trein. Uit deze periode zijn begrijpelijkerwijs geen rijtuigen bewaard gebleven. Toch willen we in de tentoonstelling iets laten zien uit deze vroege periode. Daarom bouwt Maykel Kastelijn een aantal modellen van postrijtuigen. De grootste is het model van het allereerste postrijtuig met sorteerafdeling van de NRS dat in 1856 op het spoor verscheen. Maykel bouwt dit in schaal 1:25 in zijn atelier van MK Modelbouwstudio. Voordat hij hieraan kon beginnen, moest er flink wat research worden gedaan want een kant-en-klare bouwtekening was niet voorhanden. Uit de archieven van o.a. het Spoorwegmuseum, Het Utrechts Archief en zijn eigen archief vond hij voldoende informatie om een waarheidsgetrouw model te bouwen. Alle onderdelen moeten zelf gemaakt worden, waarbij de 3D printer een grote hulp bleek. Die biedt ook de mogelijkheid om modelletjes van de postexpediteurs uit die tijd te maken, hoe deze er precies uitzagen vergde ook het nodige onderzoek. Het hele diorama krijgt tijdens de tentoonstelling een mooie plek in de Motorpost.

De Pec (het stroomlijn postrijtuig uit 1938)

In Utrecht vinden de voorbereidingen nu nog grotendeels achter de schermen plaats, maar in het depot en in de werkplaats in Blerick vindt een grote beurt plaats aan de Pec.

Dit stroomlijnpostrijtuig Pec 8502 (bouwjaar 1938) is speciaal ontworpen om dienst te doen in het stroomlijnmaterieel dat in de jaren na 1938 instroomde. Postvervoer en sortering tijdens de ritten. Meestal in de nacht.

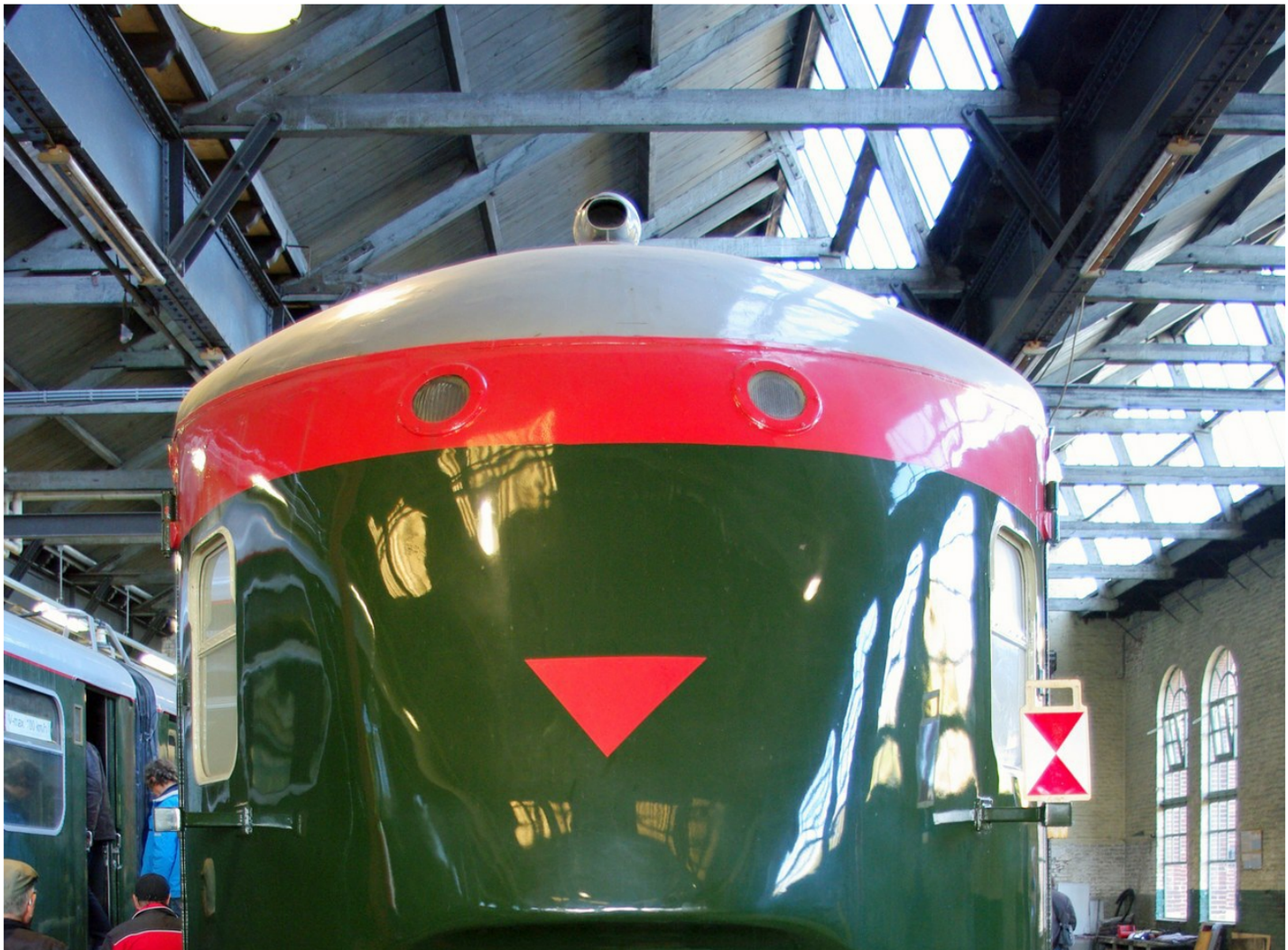

Staat hij er niet mooi bij? Deze deukneus??
(De “deuk” was noodzakelijk om het koppelen met andere koppelingssystemen mogelijk te maken. Er moest namelijk bij koppelingen met de DE3, een hulpstuk naar boven worden geklapt, en daarvoor was ruimte nodig. Later is dat hulpstuk niet meer nodig geweest, toen ook de DE3’s een Scharfenbergkoppeling kregen. Toen kon ook de deuk bij de later gebouwde rijtuigen achterwege blijven).

De letters in "Pec" hebben de volgende betekenis:
P = Postrijtuig
e = geschikt voor elektrische dienst
c = met toilet (closet)

Straks allemaal te bewonderen in de expo!
Hier nog enekele foto's die de komplettering zo mooi laten zien. Vakwerk, beter dan het "origineel".

Voor de overbrenging van Blerick naar de Maliebaan was deze mooie combinatie op de rails. Werkelijk bijzonder!

Foto van StefanNL_Plays

Goederenwagen Gs

De revisie van de gesloten goederenwagen type Gs nadert zijn afronding. Het werk aan het exterieur is inmiddels klaar, de vrijwilligers zijn nu bezig met het aanbrengen van de binnenbetimmering in deze wagen; het aanbrengen van de multiplex wandplaten, het stellen en vastzetten van de werktafels etc. De Gs zal na afronding van deze werkzaamheden weer helemaal compleet zijn.

Spoorwegspelen

Dit jaar was er in de voorjaarsvakantie een nieuw evenement in het museum. In totaal waren er zes spelen opgebouwd die stuk voor stuk een link hebben naar een “spoors” beroep.

Zo waren er spelen geïnspireerd op het beroep van rangeerder (zet de wagons in dezelfde volgorde als de combinatie op het scherm), stoker (vul de tender met kolen tot je het belletje hoort), schaalknecht (zet de koffers op de weegschaal en zorg dat ze net zo zwaar zijn als het gewicht op de teller), kruier (leg zo snel mogelijk met een steekkarretje het parcours af zonder een koffer te verliezen), machinist (ga op reis en beantwoord de vragen over seinen) entreinontwerper (bedenk een trein van de toekomst).

Hier een aantal foto’s om een indruk te geven van de aantrekkingskracht van deze spelen en het enthousiasme waarmee die door de deelnemers werden uitgevoerd. Wie weet hoeveel instroom dit gaat bevorderen voor beroepen rond het spoor.

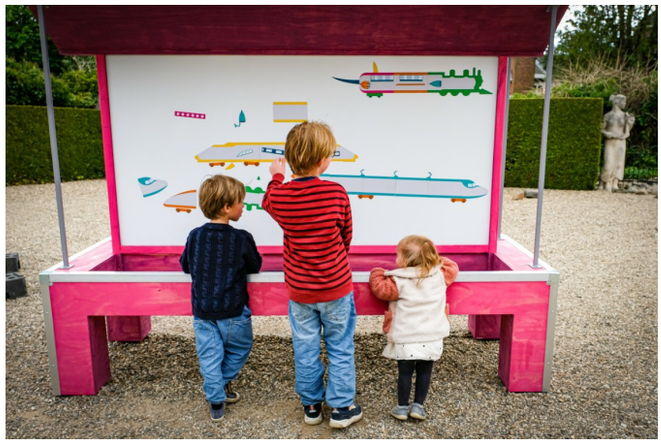

Foto's van Marleen Schlichting.

Het raadsel

De oplossing van april is het aanduidingsbord dat voorheen in de grote hal van Utrecht-CS hing voor het verstrekken van noodzakelijke informatie aan de reizigers. Met afmetingen van 6x7 meter en 3000 kg zwaar werd dit bord ook wel genoemd: het “ratelbord”, de “grote klapper”, het “flapperbord” of het “blauwe bord”.

De informatie was bedrukt op metalen plaatjes, die radiaal met vele plaatjes aan een as waren bevestigd, ondersteund met spiraalveertjes. De plaatjes werden met stripjes aan de bovenkant tegengehouden. Door de as langzaam te draaien kwam er dan telkens een plaatje vrij uit die tegenhoudertjes waarbij dan de veertjes dit plaatje met een klap naar beneden sloegen. Het nieuwe plaatje, wat erachter zat werd zo zichtbaar waarbij het draaien van de as ophield. Dit geklapper en geratel was een typisch, karakteristiek en duidelijk hoorbaar geluid.
Het gaf zo enig vertier bij het volgen van de veranderingen en het opschuiven van de berichten. Technisch gezien was het veel fijn-mechanica, veel slijtage en navenant veel onderhoud. Verder was de informatie die verstrekt kon worden

Vandaag de dag is het verstrekken van informatie via grote beeldschermen en projectors een “makkelijk gebeuren” met variaties in letters en symbolen, ondersteund met gewenste kleuren.
Wat de aantrekkingskracht van dit “flapperbord” ook nog had, was het feit dat het een ontmoetingsplaats of afspreek plaats was: “wij treffen elkaar onder het blauwe bord in de hal”. Nu zijn er meerdere van zulke grootbeeldschermen op de grote stations; dan moet je dat al preciezer omschrijven!

Dit museumstuk is te vinden in de grote hal, richting draaischijf, tegenover locomotief Longmoor.

En nu het raadsel van deze maand:

Wat is dit voor een constructie en waar alleen dat wat op de plaatjes was gedrukt. Flexibiliteit was daardoor beperkt.

is deze te vinden??

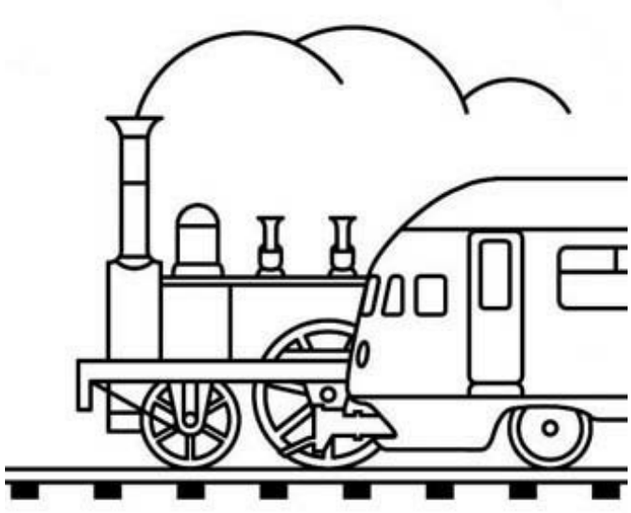

Bijdragen?

Als U ook een bijdrage wilt leveren, stuur dan Uw eventuele opmerkingen, suggesties of foto's naar:

redactie@vriendennsm.nl
editor@vriendennsm.nl

www.vriendennsm.nl
www.spoorwegmuseum.nl

Redactie & layout: Rick Meijer
Eindredactie: Peter van Dorp
Kopfoto: Robin Binsbergen

Facebook Website Twitter Instagram

Deze e-mail is verstuurd aan {{email}}.
Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich hier afmelden.
U kunt ook uw gegevens inzien en wijzigen.
Voor een goede ontvangst voegt u secretaris@vriendennsm.nl toe aan uw adresboek.